

աստուածք իցէք կամ որդիք բարձրելոյ ամենեքեան:

Եւ իթէ արալածոց եւ մարդկան հայր կոչի Աստուած, վասն զի ի նմանէ ստեղծան, զինչ անպատշաճ է քրիստոսի հայր կոչել զնա, որ ի բնութենէ հօր ծնաւ նախ քան զյաւիտեանս, որպէս ասէ Գաւթթ. Յառաջ քան զյաւիտեանս ծնայ զքեզ: Եւ վասն մարմնոյ 'միութեան'¹ զինչ է օտար, եթէ զճառագայթս արեւու, որ ի յօդս է միացեալ, ասեմք եթէ ծնունդ է արեգականն, կամ զբանս որ ի գիրս է միաւորեալ, ասեմք 'եթէ'² ծնունդ է մտացն: Նոյնպէս եւ Բանն հօր, յարկնէ Կուսին, իբր մեղան միաւորեալ եւ 'մարմնով'³ երեւեալ: Եւ ինքն Հայր Աստուած ի Յորդանան 'գետն'⁴ վկայեաց ի վերայ մարմնացեալ Բանն. Գայ է որդի իմ սիրելի: Եւ ինքն Փրկիչն ասէր. Ելի ի չորէ եւ եկի յաշխարհ. դարձեալ թողում զաշխարհ եւ ի թամ առ Հայր: Արդ՝ եթէ դու զԱստուած հաւատաս, զԱստուծոյ բանն ընդէր ուրանաս, եւ ոչ ասես Հայր եւ Որդի: Զի ինքն Հայր Աստուած վկայեաց եւ Որդին յայտնեաց 'եւ դժուար լսես'⁵. եւ մարգարէքն յառաջագոյն ուսուցին 'եւ ոչ հաւատաս'⁶:

Եւ դարձեալ ասեմ ի կարծոյ. դժուար լսես թէ քրիստոս՝ Որդի 'է Աստուծոյ'⁶. ապա դու ցոյց ինչ թէ ով է ի յերկրի Հայր քրիստոսի. ապա թէ չկարես ցոյցանել, հաւատայ Աստուծոյ Հօր, որ ասաց. Դա է որդի իմ 'սիրելի'⁷. կամ հաւատա՞ քրիստոսի, որ ասաց Աստուծոյ որդի եմ, 'լստ այնմ'. դու հաւատաս յՈրդին Աստուծոյ: Ահա՛ յայտնապէս վկայութիւն ի Սուրբ Գրոց ասացեալ. Աստուած եւ Որդի Աստուծոյ Այսքան առ այս⁷:

(Շարունակելի:)

ԲԱՐԳՆԵՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

1 Ա. միութեանն:

2 Ա. թէ:

3 Ա. մարմնով:

4 Ա. գետ:

5 Պակասի յԱ.ն:

6 Ա. Աստուծոյ է:

7 Պակասի յԱ.ն:

ՊԵՐՍՈՆԱԿԱՆ ՆՈՐԱԳՈՅՆ ԸՇՈՒՂՆԵՐ

Գ.

ԵՐԳԻՉ ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

(Շարունակելի:)

3. Խաղ վասն դրութեան Սոր-Ջուղայցու:

Սէրն աշխարհիս պակասել է,
Օր աւուր վատթար եմ տեսնում.
Զոր ինչ ի գրոյ ասացեալ է,
Փոխարէնն ներհակ եմ տեսնում:

Փխուել է Զուղայու դարն,
Հատացել է թշնամ, չարն.
Ամենայն մարդ իւր տօմարն,
Հաշիւն շատ սխալ եմ տեսնում:

Սխալ չասեմ, լաւ էք խբար,
Հայոց տներն տաններկու հազար.
Մեր մեղքերն անթիւ, անհամար,
Խափանուած ժամեր եմ տեսնում:

Խափանուէց նոյն հասարակութիւն,
Զուղա մնաց հինգ հարիւր տուն.
Երեք ձեւ քրիստոնէութիւն,
Ոսկոյ մէջ սուա եմ տեսնում:

Միջոյ բնակիչքն անտիրական,
Բազումք միմեանց հետ ներհական.
Քահանայ թէ աշխարհական,
Անհամար բաներ եմ տեսնում:

Յարմար է մարդոյն մնալ իւր տան,
Զուղա բազումք պոստէստան.
Կաթ ուղիք եւս միշտ բնական,
Անուամբ քրիստոնէայք եմ տեսնում:

Անուամբ պահեմք քրիստոնէութիւն,
Գործովք ունիմք պակասութիւն.
Եւս առաւել սուտ խօսութիւն,
Խաբեբայ մարդիկ եմ տեսնում:

Խաբելով բնկերն ընկերի,
Սուտ երգում սնտի բաների.
Յիսուս քրիստոս մեր մեղքն ների,
Երգումն մեծ պատիւ եմ տեսնում:

Մեծ պատիւ տան միշտ օտարաց,
Եւ իւրեանց խմբին չեն կպած.
Չկամի տեսնել դուռ դրացեաց,
Ներհակող մարդիկ եմ տեսնում:

Ներհակող մարդ շատ կերեւան,
Բախիլ եւ կարօտ թաղն երեւան.
Թէ մինն հազիւ ձեռն իւր բերան,
Նախանձող, մատնող եմ տեսնում:

Տեւնեն թէ մինն մի զարդ կարեց,
Միւսն ուռեց ու շուարեց.
Նեղին դուրթեամբն նոյնն եւս ծարեց,
Հակառակ մարդիկ եմ տեսնում:

Հակառակ ընդդէմ օրինաց,
Կիրակէն դործով զբաղուած.
Փալան կարեն աւանակաց,
Պարծանօք խօսել եմ տեսնում:

Մեծ պարծանօք ման են գալիս,
Անիրաւի ջանք են տալիս.
Ով ինչ առաւ, յետ չի տալիս,
Հատ ծուռ դատաստան եմ տեսնում:

Աշխարհս ծուռ դատաստան ա,
Դեռ կասեն լուսաւորման ա.
Ով ինչ չի խբար, սովորման ա,
Խաւարն էլ ուժի եմ տեսնում:

Ուժովն անուժին ուտում ա,
Անիրաւութիւնն յաղթում ա.
Ճշմարտութիւն եւս ստում ա,
Բոլորն անդրադարձ եմ տեսնում:

Բոլորքն նայեն նոր փառակի,
Հարստութեան կամ փուշ ժանկի.
Դատին չհասնեն տնանկի,
Կաշառքն լուսաւոր եմ տեսնում:

Կաշառքն ձեռ տայ ունեւորի,
Մեծատուն մարդն ո՛ւմ կխոնարհի.
Դիւրին է մալխոյ միտն բերի,
Իրաւ որ դժուար եմ տեսնում:

Իրաւ ասեմ աւաղ աւաղն,
Հաւատքից սառն են, որպէս պաղն.
Ո՛չ դք չգիտէ այժմ մինչ վաղն,
Անպատրաստ հոգիք եմ տեսնում:

Պատրաստ չեն իւրեանց վաճրիցն,
Փախած են ժամ պատարադիցն.
Ամէն մարդ իւր սրտակիցն,
Ջուրն իւր գովալն եմ տեսնում:

Ջուրն իւր փոսն է ծանաչում,
Ներկայ լութիք են կանանչում.
Պղտիկն մեծից չէ ամաչում,
Լուսաւորուած իսկ եմ տեսնում:

Իսկ զլիովին վընդար ան,
Բուն կապեն եւ նստեն շարան.
Տեսնես ինչ բերին, ինչ տարան,
Ծաղը եւ ծիծաղն դործ եմ տեսնում:

Գործերն չար, ի զօր բիլէճ,
Ոմանք գայլ են գառան մորթոյ մէջ.
Դուռնչն դնչի միշտ քեչ ու փէչ,
Կարծեքս խոստովանք եմ տեսնում:

Խոստովանք չպահեն, իսկոյն յայտնեն,
Եղած չեղածն եւս ձայն ձայնեն:

Մին սուտ լսեն, տասն շինեն,
Մէյդաններն դուզ եմ տեսնում:

Ի Մէյդանէ մինչ յերեւան,
Ամառն այսպէս, վայ ձմեռան.
Էլ ով ա յիշում աւետարան,
Ոչխարքն անհովիւ եմ տեսնում:

Հովիւն ջանայ անհիմն բանի,
Վասն հինգ հարիւր թումանոց ձայնի.
Նման է ձայնի մուգիքանի,
Սարկազներն ժաշտի եմ տեսնում:

Մաշտի բան տաճկաց նորութիւնն,
Եղել է ժամի կարգադրութիւնն.
Խօսէ փօսէ ձայնադրութիւնն,
Փօէ փօէն ինչ էք տեսնում:

Ինչ հարկ նոր ու ձիգ առասան,
Չեռաց երթայ լոյս Հայաստան.
Տէր չունիմք առնէ դատաստան,
Տեղս էլ թանգութիւն եմ տեսնում:

Տեղւոյս եղեալք վասն նեղ դարին,
Աղթիւք դիմեմք Բարեբարին.
Նա ճար առնէ այս աշխարհին,
Բոլորն մեղաց բան եմ տեսնում:

Բանն մեր աղօթք եւ հաւատամք,
Քահանայիւք առ դաշտն երթամք.
Մեծաց մինչ փոքրն մեղքներս լամք,
Ծուռն աղօթից ճար եմ տեսնում:

Մարտիրոս Մանուկն այսքանն ասաց,
Դժուար տեսնեմ ձեզ ողբ ու լաց.
Օրն աղուհաց եւ խորոված,
Փլաւն էլ կառով եմ տեսնում:

4. Խաղ անդրադարձ:

Բարեխօս չեմ, որ թուրս կապեմ կռիւ տամ.
Ռադար չեմ, որ հալալ առնեմ, հալալ տամ.
Անգեալ չեմ, որ աշխարհ ման գամ, պտուտ գամ.
Ես աղքատ եմ, համ զարդ ունեմ, համ զինէթ:

Ղասիղ չեմ, որ չօնգուռ վեռնեմ, դամ անեմ.
Քաշալ չեմ, որ մագերս սանդղեմ, ծամ անեմ.
Տարիս մինչ հարիւրն ա, նովչոյ զվան եմ.
Ես հարուստ եմ, համ ջուլ ունեմ, համ փէլաս:

Հիւանդ չեմ, որ զիշերն երթամ գողութիւն.
Առողջ չեմ, որ ջանիս լինի նեղութիւն.
Մաքսաւոր չեմ, որ տամ մեղքի թողութիւն.
Ես հալալ եմ, համ ուղ ունեմ, համ շերայ:

Կարգաւոր չեմ, որ սառուց վեռնեմ թուն վառ եմ.
Թնթալ չեմ, որ ջուրէս գառեմ, զարդ արեմ.
Հատ հնազանդ, խոնարհ եմ. ինչ կասես հառ եմ.
Ես սհաթսաղ եմ, համ բահ ունեմ, համ շաքարս:

Թամբալ չեմ, որ դիշեր, ցերեկ աշխատեմ.
Խելաղար չեմ, որ հաղարի խրատեմ.

Մռչեմ չեմ, որ քացի տամ, մարդի ջառթեմ.
Ես զսաբ եմ, համ ձէթ ունեմ, համ քաթան:

Ճգնաւոր չեմ, որ աշխարհքի կեանք սիրեմ.
Անառակ չեմ, որ ծնողացս անեմ որդիութիւն.
Քեաննաս չեմ, որ անեմ սովդ գարութիւն.
Ես սառաֆ եմ, համ էշ ունեմ, համ գալայ:

Բաղբան չեմ, որ ըռուսի ամարաթ շինեմ.
Սգւոր չեմ, որ ձեռ ու ոտս հինեմ.
Պարտքս չար հազար է, աշխարհք կղենեմ.
Ես հաքիմ եմ, համ խունկ ունեմ, համ մաշտոց:

Համեստ չեմ, որ ռաստայ տնեմ փշութիւն.
Անողորմ չեմ, որ մի ընծայ նուիրեմ.
Փողերս անչափ է, մէ շահու գիր եմ.
Ես դարբին եմ, համ զառ ունեմ, համ բամբակ:

Մեծ արուեստի տէր եմ, կշինեմ վլար.
Ողջի վատն էլ կուղեմ, ունեմ շատ հունար.
Թազու նման չաղ եմ, գիլու պէս լղար.
Ես բարվաղ եմ, համ դափ ունեմ, համ զուռնայ:

Փոշու նման ծանր եմ, սարի պէս թեթեւ.
Լաք դօլվաթի տէր եմ, ունեմ չոր տերեւ.
Գործլու նման ծերմակ եմ, մածոնի պէս սեւ.
Ես դալաք եմ, համ ձի ունեմ, համ ջորի:

Մաղի նման խառտ եմ, քօնդի պէս բարակ.
Ապրելուց շատ զուրկ եմ, խորաքս ա կարաք.
Չամշի նման դառն եմ, գոր խուրմայ խարաք.
Ես դաբաղ եմ, համ թան ունեմ, համ զըֆրան:

Բառերս յիշեցէք մի քանի հօդի.
Շըջուք ասեց Մարտիրոսն որդի Մանուկի.
Դարգ մանդն սուտ ու սխալն կջոկի.
Յիսուսն ողորմայ իւր դառն բանդի:

5. Խաղ սրբոյն Գէորգայ:

Ո՛վ Տէր Աստուած, ստեղծող դու ես,
Կապող եւ արձակող դու ես.
Ամենայն սրբոց շնորհատու ես,
Գոչման օրն մեզ դատող ես:

Ջորաւորի ողորմութիւնն,
Ելաւ ինձ առողջութիւնն.
Նա հաքիմ ա, որ հաստատուն,
Բերեց շնորհն սուրբ Գէորգ:

Ով ուզենայ ցաւից զնջուի,
Սուրբ Գէորգայ փառակն բռնի.
Ճշմարիտ ճամբէն չձանի,
Բշտկապետ ա սուրբ Գէորգ:

Իւր ժամի դուռն ա խոնարհած,
Ըխտաւորներն միշտ օտուժն պառկած.
Բարեխօս ա, չի տալ ձեռաց,
Միշտ ողորմած ա սուրբ Գէորգ:

Ափսոս էր էդ եկեղեցին,
Ողջն իրանց տներն ծախեցին.

Թուրքէրն առան մուլք շինեցին,
Ժամիդ պահապան սուրբ Գէորգ:

Ջորաւոր ունիմ անդիշայ,
Թէ տեսնէք անէք թամաշայ.
Կապէն կանաչ, ինչպէս բիշայ,
Մեռնազգեստ ա սուրբ Գէորգ:

Երկիր պագէք յիշեալ ժամին,
Լուսատու հէնց էն դամին.
Յաղթող ելաւ բէլխարին,
Շատ զօրաւոր ա սուրբ Գէորգ:

Տարին տասներկու ամիս ա,
Իւր տօն օրն ժամն հանդէս ա.
Ողջ եօթն մալլաթից հանդէս ա,
Փառքով, պատուով սուրբ Գէորգ:

Քսղցրաձայն խորհուրդ խորինն,
Մաքուր թաս ա սուրբ սկինն.
Մարմին արիւն ա միջինն,
Ազգի պարծանք ա սուրբ Գէորգ:

Պատարագիչն որ վեր կղոյ,
Արժան երէք սուրբ խորհրդոյ.
Կասէք տնուն հօր եւ որդւոյ,
Ատենահաս ա սուրբ Գէորգ:

Դուս կերթան ժամաւորներն,
Ուխտ կանեն ըխտաւորներն.
Բաղմաքրած սուրբ Աշէրն,
Լոյս, չըրաղուան ա սուրբ Գէորգ:

Յուսով կացէք, խոնարհ ու հեղ,
Հաւատքն ձեր կեցուցէ զձեզ.
Ժամ ժամադուռն ումիդ ա մեզ,
Չար խափանող ա սուրբ Գէորգ:

Կիրակի իրիկնապահին,
Կնանիքն էլ իրանց վախտին,
Կերթան սուրբ Գէորգայ սարբախտին,
Կհամբուրեն տաճարի տախտին:

Աստիութիւնն դրէք քնար,
Բան արէք ձեր հօգւոյ համար.
Ժամն միք թողնել մութն ու խաւար,
Կանթեղ վառէք, լոյս տայ կամար:

Չուղա չորս հարիւր տուն ժողովրդից,
Էդպէս ժամն կարօտ ա ձիթից.
Հեռացէլ էք ողջ լոյս հաւատքից,
Չադ չի դուրս գալ քեաֆուր սրտից:

Կոտրէք ձեր ժամ գնալու նստն,
Ընդար արէք բօթլ ու թասն.
Որչափ ուտէք ծոմ ու պասն,
Կընկանէք սատանոց դասն:

Տարէն մին հետ փափագ ունեմ,
Դամ ժամ երէք գիշեր քնեմ.
Մարտիրոս Մանուկ խորհուրդ ունեմ,
Ուղեղ հաւատով մուրագո առնեմ:

6. Խաղ վասն թանգութեան Նոր-Ջուղայու:

Ահա առիկ տեղոյս եղեալքն,
Բոլորք ցաւալից լինեն.
Պատճառն երկրի անտիրութեան,
Որ կառավարող չունեն:

Առանց պատճառ թանգութիւն է,
Վայն եկել է այս դարին.
Մինչդեռ Աստուած չէ խնայել,
Աշխարհիս ցորեան, գարին:

Սանդղող Աստուածն իւր բարեքը,
Երբեք մեզնից չէ խնայել.
Բայց ուտելիք ծախողներին,
Շարմն էլ է գնացել, հայէն էլ:

Ամենայն օր ման են գալիս,
Վասն հացի եւ բրինձի.
Երբ պատահէ՝ ուզես առնես,
Երկու գինն է բղինձի:

Նախ հացը լիւրը երկու աբասի,
Արդ փէննարն է այդ գինն հասի.
Ջարմանք բան է, մարդ ո՞րն ափ,
Քաւօնն դաննար մին աբասի:

Պատմութիւնն շատ է զատարի,
Էլ չեն նայում դին, մասարի.
Դաննար մի զուան ինչ խսարի,
Ոչխարն առատ եւ քեօբարի:

Պանիրը եւս լիզր չորս թուման,
Չունինք այդ բանի դուման.
Շատ խիստ լինի վասն առնողին,
Բայց խիզանն զէր զերուման:

Չուն յիսունը մէկ զուանի,
Այժմ չորս հատը այդ գինը կանի.
Իւզն եւ սապոնը վայն գայ տանի,
Թագաւոր ունիմք պատանի:

Ղանդ ու նաբաթ կամ այլ քաղցրեր,
Մսխալը երեք փող եղաւ.
Միեւնոյն ժամու ուղող, առնողն,
Ոչ վատ ասաց, ոչ էլ լաւ:

Մէկը պատահի բանէրը փոխի,
Հանդիման կանգնի ոտի.
Լախտով սոխը գաննարը վեց փողի,
Մօտ է, որ մեզ ջուրը ողողի:

Թէ դատաւորը, թէ մեծամեծը,
Միտք չունեն էժանութեան,
Որ ամբարները վաճառ երթայ,
Թանգագին արժողութեան:

Մարտիրոս Մանուկս միշտ անհանգիստ,
Բոլոր մասամբ ցաւերս են խիստ.
Ջայս իսկն եմ ասում եւ զրիստ,
Արժանիս է մանեմ խանգիստ:

7. Խաղ եղբարց:

Եղբարք այսպէս իմանալով
Աշխարհս վերջանալ եմ տեսնում.
Եւ մեծաւորն ըստ պաշտօնին,
Աստուած մոռանալ եմ տեսնում:

Ի՞նչ դատաստան, ի՞նչ մեծաւոր,
Ջատ ծախողներն անխիղճ, անշնորհ.
Երիտասարդ կամ միջբաւոր,
Գեադուք տալու բան եմ տեսնում:

Հացը կէս չարեքը 11 շահի
Փէննար պակաս, դառն ու աղի.
Սաբաբի սիրտն Աստուած դաղի,
Հող, աւազ խառնուրդ եմ տեսնում:

Խմիրն անեկ, հացն անթխուած
Էլ չենք տեսնում մեր ուզեցած.
Բոլոր նունբէք զայս ընթերցուած,
Կուշու չն պինդ ոսկոր եմ տեսնում:

Թաղապետները կարող կլինեն
Միշտ այսպէս բաների դիմել.
Բեռ է գալիս նախ թէ, անեն,
Անփոյթ կերպիւ կրել եմ տեսնում:

Ո՛չ թագաւոր կայ, ո՛չ դէպեք
Խալին մուղուֆ մնաց կարպետ.
Ճանապարհ ընկան արեան դետ,
Շատ ցաւալի բան եմ տեսնում:

Անթիւ, անչափ սպանութիւն
Ճանապարհները խիստ գողութիւն.
Յորեանն առատ եւ թանգութիւն,
Խեղճականաց վերջ եմ տեսնում:

Հպատակ լօռի ենք, ինչ ծէս ա,
Նաղմի, աղիւն, մաջէս ա.
Որտալու ռադ բան չտեսայ,
Լուլէքը մրել եմ տեսնում:

Մաջէսը խնդաւ ամբարդարից
Պուլի վարձը նունբի թօնից.
Կողոպտելով ի չորս կողմից,
Բախտիարին տէր եմ տեսնում:

Կարգ, կանոն չկայ էս դարէն
Միայն փրկին անէ չարէն.
Մեծ բան համարեն էգարէն,
Բօթիւ քէշեքչի եմ տեսնում:

Արդ ունիմք յեղափոխականք
Տեղս թէ պատահի մի վտանգ.
Կասեն մեզ ինչ որ դուրս երթանք,
Թշնամը մեզ յողթող եմ տեսնում:

Ինչպէս Գասպարին պատահեց,
Այդքան թուրք իւր գլխին թափեց.
Վերջը խառատ Սարգիսն ապառեց,
Հաջի աղին շուն եմ տեսնում:

Չմեռը ծանր էր, մի սաստիկ բան
Այժմ ուր է ջուր, դօլ է ուղում,
Այժմ ուր է ջուր, դօլ է ուղում,

Լաւ զովանայ խոտած Լնջան¹,
Միրաբէին խարաբ եմ տեսնում:

Արդէն մօտ ենք ձմեռնամուտ
Ցուրտը կշինէ կապուտ-կապուտ.
Չիւնը ծածկէ սարերի տուտ,
Բեռ չգալը ջոկ ցաւ եմ տեսնում:

Ամենայն բարիք լիովին
Թա՛գութիւն է, մօտ է սովին.
Կերը թանկագին, ինչ տան կովին,
Իսկոյն վաճառել եմ տեսնում:

Դարմանը լիտրը 4 արասի
Չայնը կերթայ մինչ Բանջորմասի.
Թանը լիտրը 4 ղաւն կասի,
Պանիրն էլ տաւնութ եմ տեսնում:

Ալիւրը բեռը եօթը թուման կէս
Ի ղը 4 թուման, էլ ինչ հանդէս.
Ամենայն գրեթէ այսպէս,
Դառնալի վիճակ եմ տեսնում:

Չայն կէս չարէքը 11 ղաւնի
Լաւ է, որ մարդ մեռանի.
Եւ որքան նստի կողմ անի,
Չարաչար տանջանք եմ տեսնում:

Մարտիրոս Մանուկեան այսքան յիշել
Պօստին դիմել ասպատակել.
Հարուստն եւս մօտ է դատարկուել,
Ապառնին էլ ո՞վ է տեսնում:

8. Խաղ վասն տարաբաղդի:

Տարաբաղդ աղամարդին աշխարհից կորած,
Դոր աչքից գցած գող աւաղակի պէս.
Գանգատաւոր ա միշտ կամ տարակուսած,
Դոր ցաւագար մնացող անբան մարդի պէս:

Տարաբաղդ աղամարդին ման գայ աշխարհի,
Դորն որ կգնայ, ոտն կառնի քարի.
Թէ գանձի տէր լինի, նման կենի անճարի,
Չոր օրինակ էն Թոր Երանելու պէս:

Տարաբաղդ աղամարդին թէ ալմաղ թրաշ ա,
Հախիւն էլ հետնեալ աղքատիցն մի փիւսայ քաշ ա.
Իրաւ որ աշխարհից չի տանել նաշայ,
Դոր ծնողն զաւակիցն կարօտ մնալոյ պէս:

Տարաբաղդ ու թիւն տեսմ օրինակ մին ծառ ա,
Կերպ զկերպ ճղկնունք ա մաղայ կամ նառ ա.
Որն որ կխտեբեւ քան զկրակն վառ ա,
Դոր դարբնի երկաթն ջուշ գալու պէս:

Տարաբաղդ աղամարդին պիտի դիմանայ,
Ոչինչ չառի, փառք տայ Աստուծոն գիվան ա.
Մարտիրոս Մանուկի միեւնոյն նման ա,
Դոր հաւատացեալ ազգն քրիստոնէի պէս:

¹ Դա Ս. Պապականի մօտ գտնուող պարսկական մի գիւղ է, որ բրինձ են մշակում:

9. Խաղ վասն գովասանութեան Կալկաթոյ:

Օրհնեալ լինին մեր հայկազեան ով որ ուր եւ կան,
Սկսեալ ի գիւղ բնակչաց կամ քաղաքական.
Աստուած պահի հաստատ մնայ Հնդկաստան,
Ի մէջ հնդկաց գլուխ առաջին սոյն է Կալկաթա:

Նոյնպէս եւս կարգադրութիւնք շատ են գովելի,
Որոք մարդ դուրս չի երթալ իւր չափիցն աւելի.
Տեղս թէ գառան տեսնես ի մէջ անողորմ գայլի,
Չի պակասել նրա մի մաշն գովեալ Կալկաթա:

Գովելի են եւ շատ ուսեալ, շատոնք պառարած,
Խաչի օրհնութիւնն ի վերայ խաթուկայց եւ պար-
նայց:

Միշտ հանապաղ ողորմում են կարօտաւորաց,
Խեղճականաց մխիթարող իսկ է Կալկաթա:

Կալկաթաբալէքն իւրենց շապումն գործով զբա-
ղուած,

Միշտ անդադար չանանալով լոյս տան խաւարաց.
Ասածոյ մանանայն երթայ ի տուն վաստակաւորաց,
Աճին սիրասուն զաւակօք գովեալ Կալկաթա:

Սէր միաբանութեան ունին հնդկաբնակքն,
Լոյս Բրիտտոսին միտ ունենալով ունին այդ կարգն.
Համարախօշի ազատ մնալ է իւրենց վարքն,
Վկիտօրիա թագն պոյծառ ցնծայ Կալկաթա:

Ցնծալով հուռառ ասացէք եւ տաղերգութիւն,
Շնորհաւոր լինի փրկչի Ծնունդ եւ Մկրտութիւն.
Հնդկահայոց կեանքն օրհնած ազնիւ բնութիւն,
Բազում մարդիկ օրհնող լինին նուաստ առ Կալ-
կաթա:

Եւս Աստուած օրհնի Արգարեանց տոհմականաց,
Թէ ի հնդիկս¹ թէ ի Լանդան կան յառաջընթաց.
Իւրեանց աֆսիցն բազում մարդիկ ուտեն մի կտոր
հաց,

Ողորմի Յարութիւն Արգարի հոգոյն առատ Կալ-
կաթա:

Առատ եւ արդիւնաւէտ քաղաքի հողն,
Թագուոյ հաստատութեանց բէնկնօտ է փողն.
Ամենայն տեղ սէփային կանգնած ուր լինի գողն,
Ուրախագէմ մարդիկ եմ տեսնում գովեալ Կալ-
կաթա:

Գովելի հասարակութիւնքն որքան հարուստ են,
Դեռ եւս ցած մարդկանց հետ խոնարհաբար
կնտոնն.

Հպարտութիւն երբեք չունեն, կասեն ու կլսեն,
Խելացի են եւ հարաբէտք բոլոր Կալկաթա:

Բոլոր բաներից եւս թողած այսքանը իմացէք,
Նուաստս խղիւղեմ, վասն իմ համար մի բան հոգա-
ցէք:

Ամենայն մարդ մէկ չէ, գոնեա գոյք ինձ ստացէք,
Անճար մնալով տարաբաղդս եկայ Կալկաթա:

Եկայ տեղս յառաջ Տէրն, յետոյ եւ ձեզ ունեմ յոյս,
Երկու աշօք կոյր մնալով չկարեմ երթալ գուրս:

